

• *Архімандрита Ростислав, одягнений в чорнім, на чолі процесії з його Блаженством Христофором, архієпископом пражським і митрополитом Православної церкви у чеських країнах і на Словеньску, входить до Катедрального храму св. Александра Невського у Пряшіві, де 18. новембра 2012 была єпископска хіротонія о. Ростилава (справа). Тот ся став архієпископом праяшівським і цілого Словеньска.*

Владыка Ростислав – нова глава Православной церкви на Словеньску

Епархіална громада Пряшівської православної єпархії ся одбыла 20. октобра 2012 у Катедралнім храмі св. Александра Невського, котра рішала, хто ся стане новым праяшівським єпископом по сконі владыкы Яна (Ян Голоніч). За праяшівського єпископа був зволений Ростислав Гонт, який дістав 83 % голосів од 192 притомных делегатів. Тым было вирішено, же новов главов Православной церкви на Словеньску ся стане єромонах Ростислав.

Говорця православної церкви о. Мілан Герка додав, же кандидатами на функцію праяшівського єпископа были владыка Тіхон, єпископ комарнянський, о. Николай Цупер і 34-річний о. Ростислав. На єпархіалну громаду было позваных 220 делегатів, причім каждую парохію заступав єден віруючий і єден священник. Але на вольбах взяло участь 192 делегатів, які у третім колі волеб зволили за владыку о. Ростислава. По вольбах о. Ростислав повів: „Вольбы єпископа суть передовиштыкым вольбами отця, і надійо ся, же буду добрым отцём про тых, котры ня зволили.“ Отець Гонт ся народив у Снині, є абсолвентом Православной богословской факулты Пряшівської універзیتی у Пряшіві і був на пару заграничных штудійных стажах, главно у Грецьку. Потім був душпастырём у Дітськім домові св. Николая у Міджілабірцях. При вступі до монашеского ставу прияв мєно Ростислав а 6. новембра 2011 ся став архімандритом.

Святочный обряд єпископской хіротонії ся одбыв 18. новембра 2012 у Катедралнім храмі св. А. Невського у Пряшіві. У тот день о. Ростислав був высвяченый за єпископа Пряшівської єпархії і сучасно був інтронізований на архієпископа праяшівського і цілого Словеньска.

Новый найвысший представитель Православной церкви на Словеньску в тот день з храму выходив з архієпископським жезлом, котре є сімболом архієпископской службы. Про медіі увів, же тоты моменты проживать барз інтензівно, але зо змішаным чутям. З єдного боку чує радость, а на другім – є то чутя великой одповідности. Подяковав Богу за вшытко. Почас святочных выступів представителів остатніх хрістіанських церквей

была все настолёвана тема екуменізму. Владыка Ростислав на то реаговав словами: „Хрістова церквы є тіло, котрого иматя было розорване перед тисџ роками. Але тіло зістало єдно. То значить, же вшыткы мы хрістіане, і хоць нас розділюють різны погляды, догмы, звыкы і способ жывогта. Але то не є причіна, жебы сьме ся мали ненавідіти.“

З храму выходив владыка Ростислав по правім боці архієпископа пражского Христофора, митрополиты чеських країн і Словеньска, котрый повів, же мать велику радость із зволіня владыкы Ростислава і додав: „Желає му, жебы був добрым душпастырём звіреного му духовного стада, а був неоредовиштыкым отцём. Чоловік може быти священником, може быти єпископом, але все мусить быти чоловіком. Зато бы єм хотів, жебы був все чоловіком і владыка Ростислав.“

Святочный обряд тримав понад три години. Зачав сполочным приходом целебруючих з Уряду єпархіалной рады до катедрального храму. Маніфєстацию вів архієпископ пражський Христофор, митрополита чеських країн і Словеньска. Почас святой літургії отєць Ростислав дістав єпископскы ризы, св. хрест і св. панагію, дали му сісти на єпископський столец, і на знак того, же був установлений за архієпископа, митрополита Христофор му дав до руки архієпископске жезло як сімбол єго єпископской службы. На свягій літургії взяли участь і далшы православны єпископы зо Словеньска, Чеська, Сербії, Польска і Україны. Были ту і прадставителі остатніх хрістіанських церквей, прадставителі штатной справы і самосправы, як і гості з академічных кругів.

Православна церквы у чеських країнах і на Словеньску є самостатна, але є частєв єдной, святой, обшой і апостольской Церкви Хрістовой. На чєлі части церкви у чеських країнах стоїть архієпископ пражський і чеських країн. На чєлі части церкви на Словеньску стоїть архієпископ праяшівський і Словеньска, а тым ся тепєрь став владыка Ростислав.

(Подля справ ТАСР спрацовав: А. З., фоткы: СІТА/Віктор Замборський.)

Выголошіня ОО Русиньской оброды у Свіднику

Мы участници членской громады Окредной організації (ОО) Русиньской оброды у Свіднику 13. новембра 2012, по продіскутованю сучасного ставу в русиньскім русі у Свіднику і в рамках Словеньска, схвалили сьме того выголошіня:

1. Місто Свідник є найвєце українізоване на Словеньску, бо ту і надалє нерушено діє СНМ – Музей української культуры (МУК), котрый каждоденно навщівникам музею презентує русиньський збірковий фонд як артефакты української культуры. У Свіднику каждорічно Союз Русинів-Українців Словеньской републикы (СРУСР) організує фестивал культуры неекзистуючої народности „Русинів-Українців“, на якім ся конферує по українськы а русиньскы танці, співанкы, звыкы і крої ся презентують як українськы. Презентованєм русиньской культуры як української ся так з боку высше уведженой інштитуції і організації порушують європскы нормы о сполунаживаню народностных меншын і нарушують ся добры односины міджі Русинами і Українцями.

2. Не стотожнюєме ся з высловами Мірона Крайковіча, підпредседы Русиньской оброды на Словеньску (РОС), які были опублікованы в новинках „InfoРусин“, ч. 17/2012, де твердить, же свідницький фестивал є добрый і про Русинів, а про русиньску культуру є нешкодний, а кому ся то не любить, ный зробить ліпший фестивал. Мы свідницькы Русины каждорічно презентованя русиньской культуры як української поважуєме за перемываня мозгів Русинів. Тым організаторы фестивалу хотять досягнути, жебы мы Русины сьме узнали, же нашым списовным языком не є русиньський, але український язык, як і жебы сьме собі привыкали, же не сьме Русины, але Українці. Такы высловы М. Крайковіча поважуєме за обгаєбу політїчної українізації Русинів.

3. Жадаєме підпредседы РОС Мірона Крайковіча і председу РОС Владиміра Противняка, абы одступили зо своїх функций в РОС, бо без сугласу Русинів Свідника ся договорили з председом СРУСР Петром Соколом, же не будуть рєшпектовати пропозицію Містського заступительства Свідника з року 2011 о тім, же в році 2012 фестивал у Свіднику бы мыв мати назву „Фестивал культуры Русинів і Українців“, жебы русиньска культура на нїм была презентована як русиньска і по русиньскы, але підпорили стару назву „Свято культуры (Продовжіня на 4. стор.)

• Членську громаду Словенської асоціації русинських організацій (САРО) вів голова А. Зозуляк (вліво) • Погляд на штирех учасників членської громади САРО: (зліва) за Общество св. Йоана Крестителя М. Костілюк і о. Я. Поповець, за Окресну організацію Русинської оброди у Свіднику І. Русинко і Я. Калиняк • Наконце засідання в неофіційній частині була автограма члена Сполку русинських писателів Словенська Ю. Харитуна, котрий підписав свою найновшу книжку *Мої сны*.

Членська громада САРО у Пряшові

14. листопада 2012 в в Пряшові ся одбыла членська громада Словенської асоціації русинських організацій (САРО), котра соєдіняє 8 обчанських здружінь Русинів.

Громаду вів голова Александер Зозуляк, який у вступі высвітлив, чом членська громада ся того року одбыває пізніше (не зачатком рока), як звичайно. Причиню было скоро річне выштрєваня председы і іншых членів САРО, і цілена контролю САРО на основі поданя (уданя) Яна Липинського з Братіславы на Уряд влады СР, же штатна дотація од того уряду приділена на І. річник Міджінародной літньої школы русинського языка і культуры *Studium Carpato-Ruthenorum 2010* на Пряшівській універзиті не была транспарентно поужыта і же голова САРО ся з той дотаціі обогатив. Контроля з боку одбору контролі і боя проти корупції Уряду влады СР, данього уряду, кримінальной поліції і Окресной прокуратуры в Пряшові в цілім учтовніцтві нелем што ся тыкає штатной дотації, але і властных фінанцій САРО, нашла лем одну хыбу, котру голова САРО направив, і так **выштрєваня ся скінчило зміром – без суду ці одсуджіння штатутара і дегонестації цілої асоціації. Аж тогды, кідь было очіщене мєно організації і єй председы, вырїшив голова САРО скликати членську громаду.**

Дале засідання проходило подля становленого програму, в котрім на першій місці была контроля повніня резолюції з членської громады САРО з 14. фебруара 2011, котре мало 16 пунктів, з яких векшина была сповнена. Найважнішим пунктом обговоріння на членській громаді був тот, ці САРО має дале екзистовати і розвивати свое діятельство. З притомных членів ся к тому важному пункту высловили вшыткы притомны і на основі їх выступів вышло єднозначне рішіння – **Словенська асоціація русинських організацій має дале екзистовати і діяти у сфері русинського руху на Словєнску.** При тій нагоді голова Общества св. Йоана Крестителя о. Ярослав Поповець ознамив, же на основі порады у веджіню їх організації є повірений членській громаді дати знати, же общество хоче скінчити свое членство в САРО, бо єго діятельство є заміряне на духовну сферу із властным шпєціфічным програмом работы, котрый хотять наповняти самостатно. Самособов то не значить, же із САРО або з будь-котров організацій, котра діє на благо народного русинського діла, не буде сполупрацювати на програмовых цілях.

З другого боку, член Сполку русинських писателів Словєнська і голова Сполку Русинів Спіша Юрко Харитун проявив інтерес, же Сполк Русинів Спіша ся хоче стати членом САРО. Легітимный поступ членства в асоціації становлюють Становы САРО, зато голова САРО замір Ю. Харитуна привітав і высвітлив процедуру пріяня за члена, а то, же наперед рішіння стати ся членом САРО пріймать на основі голосованя членська громада конкретной організації, яка САРО зажене пригласку і копію станов свого здружіння, і наслідно по голосованю остатніх членів буде мочі сполк ся стати рядным членом САРО.

Важным пунктом засідання САРО дале были інформації і пріяня позиції САРО к ініціативам формуючой ся Рады русинської репрезентації Словєнська. О даній темі учасників громады поінформовав єден з ініціаторів того діла – Ян Калиняк. На основі діскузіі было пріяте рішіння, же САРО як таке не буде ся ангажувати в тім ділі, але є в компетенції каждой членської організації вырїшити, ці єй представителі возьмут участь на 2. засіданю формуючой ся Рады русинської репрезентації Словєнська, котре буде в Пряшові 1. децембра 2012, і ці ся будуть в діятельстві той рады ангажувати в будучности.

Не менше важным пунктом засідання САРО были вольбы нового 3-членного выбору і 3-членной контрольно-ревізной комісії САРО главно зато, же председови САРО А. Зозулякови ся скінчив мандат і, як повів, у далшій періоді уж не буде рефлектovati на функцію председы САРО. Зато у згоді зо становами рекомендовав членській громаді запропоновати на дану функцію члена далшой членської організації САРО, причім новому председови, як додав, охаблять чистый стіл і очіщене мєно асоціації. На тот пункт програму, очівісно, членська громада не была достаточо порихтована, бо ніхто з притомных і ослвленных ці пропонованых членів не був приправеный взяти на себе функцію председы САРО. В такім припаді **подля Станов САРО функцію председы автоматічно дочасно переберать підпредседа асоціації, котрым є Гавриіл Бєскид.** З той причіны вольбы председы САРО ся повторяють на будучій членській громаді, а доты є задачом дочасного выбору найти вгодного кандідата.

В діскузіі выступили скоро вшыткы представителі членських організацій САРО. Говорили о актуальных проблемах у своїх організаціях, як і о найважніших проблемах в русинськїм русі, причім єдным з них є, жебы САРО, кідь має амбіцію фунгovati дале, як о тім вырїшила членська громада, то мала бы сформуловати програм свого далшого діятельства, який бы выходив з пріоріт і потреб русинського руху і Русинів на Словєнску. Але то уж буде задача про нове веджіння асоціації.

По скінчіню офіційной частини засідання членської громады наслідовала часть неофіційна і кус святочна. Уж бывший голова САРО А. Зозуляк подяковав вшыткым за сполупрацу і погратуловав тогорічным юбілантам: о. Ярославови Поповцєві к єго недавным 50-ым народенинам і подаровав му цінну книжку – Енциклопедію історії і культуры карпатських Русинів. Таку істу публікацію дістав і далшый тогорічний юбілант – шістьдесятник Юдр. Петро Крайняк з Пряшова.

Програм засідання САРО закінчила автограма писателя Юрка Харитуна, котрый учасником громады підписав свою послідню книжку *Мої сны*. Але гратулації додаточо пріяв і він – нелем к выданю найновшой поетічной збіркы, але і к тогорічним двом оцініням за свою творчость: Премії Александра Духновича за русинську літературу і Ціні Словєнського літературного фонду. - р -

Инж. Михал Бача (1923 – 2012)

Пріятелі, знамы, члены Русинського культурно-освітнього общества А. Духновича в Пряшові, Русского клубу – 1923 з дочасным центром на Духновичовім намістю ч. 1, як і іншы русиньскы організації ся дізнали смутну справу, же **4. юна 2012 у віці 88 років плодного жывота умер честный чоловік, педагог, бывший директор Середней економічної школы в Пряшові, душов і сердцем Русин – Инж. Михал Бача.**

Инж. Михал Бача свій активный і плодный жылот педагога а пізніше директора школы присвятив выхові і навчаню молодого покоління. Ёго цілём было выховати нелем честных обчанів нашой отчизны, але і патріотів свого русинського народа і єго богатой культуры. Він высоко чествовав свій материнський русинський язык, котрый му прививали од дїтинства і молодости єго родічі. Высоко він цїнив дідовизну наших предків, який зїстав вірний аж до кінця свого жывота, як і церьковнославянский, кірїломєфодьскый обряд.

Як директор Середней економічної школы у Пряшові, як він повів, снажив ся все отваряти і класы з українськым языком навчаня, до яких ходили Русины (тогды так было). Старав ся о то, жебы талантованы діти з русинських сел і родин могли штудовати і здобывати потрібны знаня і жебы з них выросли кваліфікованы люде, котры собі найдуть місце в сполоченськїм жывоті. Нераз повів, же кібы був директором школы по 1989 році, коли зачало возроджіння русинської народности, з великов ласков бы отворив класы з навчанєм русинського языка.

Инж. Михал Бача належав к активным членам і функціонерам русинських обществ. Нігда не хыбив на культурных акціях і своєв мудров радыв все поміг выліпшовати роботу на благо Русинів Словєнська.

Одышов до вічности скромный, з отвореным сердцем і душов наш пріятель, колега і добрый чоловік.

Русинське культурно-освітне общество А. Духновича в Пряшові, редакция Народных новинок і Русина, СНМ – Музей русинської культуры у Пряшові і Інститут русинського языка і культуры Пряшівской універзиты высловлюють глибоке сочувствіє найблизшій родині усопшого.

Вічна ёму память і блаженный покой!

Мгр. Гавриіл БЕСКИД, председа Русинського культурно-освітнього общества А. Духновича в Пряшові

Юбілейный семінар карпаторусиністікы

28. листопада 2012 в засіданні деканкы Факулты гуманітних і природных наук Пряшівской універзиты (ПУ) у Пряшові на ул. 17. листопада 1 був уж 20-ый научный семінар карпаторусиністікы, а то з реферуючим ПаєдДр. Франтішком Данцаком.

Гость Ф. Данцак на семінарі выступив з рефератом на тему **Еміл Кубек – священник, родолюб, першый русинський романописець в пряшівській області.** Таксамо выступив із супроводным словом к презентованому документарному філму о жывоті і творчости Е. Кубека. Посліднів частєв семінара была презентація выданных публікацій автора реферату і найновшых публікацій з карпаторусиністікы, які представила одборна асістентка ІРЯК ПУ ПгДр. Кветослава Копорова, ПгД.

STUDIUM CARPATO-RUTHENORUM 2012

Новы інспірації до будучности (4)

(АНКЕТА)

Перешов даякый час од скінчіння третёго річника *Studium Carpatho-Ruthenorum* – Міжнародной літнёй школы русиньского языка і культуры на Пряшівській універзиті в Пряшові. Акції, яку штаб організаторів під покровительством Інституту русиньского языка і культуры ПУ інтензивно приправлєвав скоро єден рік, жебы ей три тыждні (10. 6. – 1. 7. 2012) были на якнайліпшій уровни і жебы ей участници з Пряшова одходили спокійны, а самособов по часі ся ту назад вертали.

Организаторам залежало на тім, жебы просондовали погляды участників літнёй школы на ей програм, то значить на процес навчання і супроводны акції. З тым цілём приправили анкету зложено з 14-ёх вопросов, одповіді на які можуть ся стати про них інспіраціо до будучности при будованю програму далшых річників. А было бы добрі, якбы ся стали інспіраціо і про бівшу кількост домашніх потенціалных adeptів того проекту, цілём якого є учіти ся і пропаговати списовный русиньский язык, русиньску історію, спознати артефакты русиньской культуры... З тым заміром сьме вирішыли – зо згодов авторів – поступно публікувати їх одповіді на поставлены вопросы в *Народных новинках* і зарівно ближе представити участників третёго річника літнёй школы. Днесь на вопросы одповідають участници: **Гелена Поповічова (Словенсько)**, **Ян Крайковіч (Словенсько)** і **Марія Бойко (Україна)**.

Гелена Поповічова

1. Мено, призвуско, титул:

Г. П.: Мґр.
Я. К.: РСДр.
М. Б.: без титулів

2. Рік і місто народжіння:

Г. П.: 1958 у Всетіні (Чесько)

Я. К.: 1953 у

Вапенику (Словенсько)

М. Б.: 1965 у Малім Раківцю (Україна)

3. Народность:

Г. П.: словенська

Я. К.: русиньска

М. Б.: русиньска

4. Професія/Освіта:

Г. П.: учителька

Я. К.: вояк на пензії

М. Б.: учителька

5. Походжіння: мате русиньске коріння? (Кідь нїт, то яке?):

Г. П.: Не мам русиньске коріння, але муж мав, зато ем ся хотїла дашто веце дізнати о Русинах і їх культурі.

Я. К.: Мам.

М. Б.: Мам.

6. Знали сьте передтым дашто о Русинах?:

Г. П.: Лем з літературы, бо ся интересую о славянськы языки.

Я. К.: Знав ем.

М. Б.: Гей.

Ян Крайковіч

7. Чом сьте ся приголосили на Studium Carpatho-Ruthenorum?:

Г. П.: Жебы ем ся дізнала дашто з русиньской ґраматіки, знала говорити по русиньскы, главно все вшытко чути в русиньскім

языку.

Я. К.: Хочу ся навчіти штоналіпше говорити і писати кодифікованым русиньскым языком.

М. Б.: Жебы укріпити свої знання з історії і культуры Русинів.

8. Є про Вас русиньский язык тяжкый?:

Г. П.: Гей, ґраматіка, морфологія, фонетика і далшы языковы дісціпліны суть тяжкы, але, думам, же то звладну, бо по професії ем учительков языків. Барз ся мі русиньский язык любить і не вздавам ся навчіти русиньский списовный язык. Хочу ліпше спознати ваш край і ёго людей, также то была добра вольба прийти на літню школу.

Я. К.: Про мене як Русина є легкий.

М. Б.: Словенський варіант русиньского языка – гей.

9. Як оцінюєте цілкову уровень третёго річника Studium Carpatho-Ruthe-

norum? (плюсы, мінусы):

Г. П.: Я відїла лем самы плюсы, бо организаторам ішло о то, абы нам приправили пестрый програм з цілым рядом супроводных акцій, што високо оцінюю. Вшытко ся мі любило і не мам презентії ани к єдному дню.

Я. К.: Цілкову уровень того річника оцінюю барз добрі, перевагу мали плюсы.

М. Б.: Барз добрі – зо сама пусами.

10. Пасовала Вам така форма навчання?:

Г. П.: Як ем спомянула, ем учительков, форма навчання ся мі любила, пасовала мі, было приємно стрітити ся і учіти ся під веджінём таких особностей, як проф. Др. Павел Роберт Маґочій, ПґДр. Кветослава Копорова, ПґД., і Мґр. Валерій Падяк, к. н.

Я. К.: Пасовала.

М. Б.: Гей.

11. Што бы ся, подля вас, могло змінили при організованю далшых річників русиньского языка і культуры? (Ваши пропозиції...):

Г. П.: Уж ем то назначила.

Я. К.: Дати до програму бісіды з представителами русиньского руху з країн, де Русины жыють, або і з директорами Театру А. Духновича, Піддукляньского умелецкого народного ансамблю і СНП – Музею русиньской культуры в Пряшові, Музею модерного уменя Енді Варгола в Міджілабірцях, редакторами русиньской пресы і под.

М. Б.: Завести курз лекцій русиньской літературы.

12. О котры дісціпліны з карпато-русиніткы бы сьте в будучности мали интерес?:

Г. П.: О тоты, што ту были.

Я. К.: О історію і етноґрафію.

М. Б.: О історію і культуру.

13. Як сьте были спокійны із супроводными акціями проскту? (Ваши далшы пропозиції...):

Г. П.: Я была спокійна з тым, што ту было.

Я. К.: Были приносом, но мож пороздумовати о їх росшырїню або споїню, жебы главно заґранічны студенты ся штонай-веце дізнали о реґіоні, де жыють Русины на Словенську.

Д. М.: Вшыткы екскурзії были про мене дуже цінны. Не была бы ем проти, кібы сьме пішли іщі до єдної русиньской школы.

14. Взяти бы сьте участь на такім проскті і в будучности?:

Г. П.: Я наїсто приїду.

Я. К.: Взав бы ем і хотів бы-м помагати при організованю супроводных акцій проекту.

М. Б.: Гей.

Марія Бойко

Русины потребуєть лідра!

Мірон Крайковіч із Цернины, як підпредседа Русиньской оброды на Словенську (РОС), высловив ся в послїднім числі новинок „InfoРусин“, же на 13. октобра 2012 в Пряшові было скликане 1. засіданя Рады русиньской репрезентації Словенська зато, бо Ян Калиняк зо Свідника хотів бы быти захранцём вшыткых Русинів Словенська. Цілём было заложїня далшой русиньской організації, котра бы застрїшовала вшыткых Русинів і мала намірено ку владі СР. То є правда.

Мірон Крайковіч повів, же треба Русинів зьєдночовати, а не розбивати закладанём далшых організації лем зато, бо дахто хоче быти лідром. В тім Крайковіч не мать правду, бо Русины Словенська не мають ідейного лідра, а мають мати, жебы не ішли українізацным смером, як ідуть теперь під веджінём РОС. Сучасна РОС уж не є тота РОС, котру мы закладали. Наша была прорусиньска, а тота сучасна є проукраїнізацна.

Зьєдночїня Русинів мусить настати, але в области сполочного філософїчного погляду, а не в области організацній. Не было бы правилне, жебы сьме вшыткы єднотно были членами лем РОС, а хто не є в РОС, та є страчений. Таке было за комуністів, хто не був у КПЧ, не міг мати функцію ани не мав животно ани професіоналну перспективу. Нам таке не треба зась заводжовати.

Тадь не може быти лідром особа, котра обгаює український фестиваль у Свіднику, же є добрый, а кому ся не любить, та ний зробить ліпшый... Але Русиньскій оброді на Словенську то пасує.

М. Крайковіч не розумить, же ідейным лідрам Русинів не іде так о якість выступліня танечників або співаків на фестивалі, як о ёго народно-політічне заміряня, жебы Русины порозуміли, же їх списовный язык не є український і жебы сі не звыкали на українізацію русиньской культуры. В тім є недостаток фестивалу у Свіднику. Заміряня фестивалу є плане, бо є українізацне, не є демократічне. Порушує європейскы нормы о сполужитю народностных меншын ітд.

Крайковіч ся ту проявив як ідейный обгайця українізації Русинів і як непрофесіонална особа у сфері русиньской народностной політіки. Наконєць Мірон Крайковіч не мать ани одборну практику, ани одборну кваліфікацію нато, жебы міг з одборного боку посуджовати такы процеси, як є українізація ці русиньский возродный процес.

Не было бы добрі ани правилно, кібы сьме послушали раду М. Крайковіча, бо лідер Русинів мать мати ясну прорусиньску філізофїчну орьєнтацію, а не фалаток проукраїнізацной, фалаток проукраїніської і фалаток прорусиньской. Таке є сучасне началство РОС.

Я ся проблематіков зьєдночїня Русинів цілого Словенська занимам зато, бо ем членом Выбору про народностны меншыны Рады влады СР за Русинів цілого Словенська, ай за тых Русинів, што суть членами РОС. Зато практичний живот ня примушує, жебы у спомянутім выборі ем ся постарав о то, абы Русины на Словенську мали даяке одборно фундоване народностне застрїшіня, а з боку філософїчного і народностного, жебы тото застрїшіня было сполягливе і вірогодне. Я мушу мати коло себе колектів людей, жебы было з кым комуновати і радити ся о важных штатных народностных задачах, котры мушу на тім выборі предложити і обгаїти в интересі Русинів.

РОС не комунує з никым, хто не є членом РОС, лем ся заперать до властной улїты і выдавать протестны выголошіня проти вшыткому, што зроблять другы Русины Словенська. То не є ани хосенный, ани конштруктивный приступ к презентації потреб русиньского народа. Розумлю побоеваня сучасного веджіня РОС, же приїде о свої дотеперїшні выгоды выпливаючи з моци, але хосен з того, што приїде, про русиньску комуніту на Словенську буде намного векшый, як є теперь з РОС. А штат конечно дістане єдного говорцю за вшыткых Русинів.

На высокых функціях за Русинів Словенська выступають: В. Противняк за РОС, А. Зозуляк за САРО, Я. Липиньский і Я. Калиняк за Русинів цілого Словенська, як члены Выбору про народностны меншыны Рады влады СР. Калиняка на тоту функцію номіновало САРО а Липиньского – ЗІРС. РОС у данім выборі не мать своє заступліня. Кідьже началство РОС не комунує ани з Калиняком, ани з Липиньским, ани зо Зозуляком, але заперать ся до властной улїты, так потім не знать ніч о тім, што ся рішать на уровни влады о Русинах. Зато часто жадости і выголошіня веджіня РОС суть неактуалны. На тото ся скаржать ай представителі влады, бо потім не знають, з кым мають іднати, бо каждый хоче дашто інше. Зато бы штатны і політічны органы были рады, жебы Русины Словенська ся зьєднали. Я ся прияв, же попробую тоту нарочну сполоченсько-культурну задачу сповнити.

Говорця Русинів бы мав быти барз міцный чоловік, але гуманный і мудрый. Зато мій цілём є, жебы на челі Русинів была одборно фундована і споляглива еліта, конкретны особности, жебы сьме могли указати і свою русиньску мудрость. Я вірю, же найдеме достаток мудрых людей нато, жебы сьме свої народностны жаданя доказали в діалогу зо штатными і політічными структурами мудро рішати в интересі спокійности нас вшыткых Русинів.

Часто чїтаме в новинках, же Музей української культуры (МУК) у Свіднику робить даякы культурно-сполоченськы акції і позывають на них Свідничанів. На тых акціях ся русиньска культура пропагує як українська. І каждый рік на свідницькім фестивалі видиме, як русиньску культуру выголошують за українську. Ту є хыбна штатна народностна політіка, заміряня проти нам Русинам іщі од часів соціалізму. Хоць сьме дакотры робили в українськім музею, але теперь сьме на боцї творців музейного збіркового фонду. А творцями музейного збіркового фонду у Свіднику были Русины, а не Українці.

Приготовила: А. П.

(Продовжїня на 4. стор.)

Ako objednávat' učebnice pre vyučovanie rusínskeho jazyka na školách?

(Termín na objednávanie pre školský rok 2013/2014 už onedlho: november – december 2012!)

Pri definovaní priorit rusínskej národnostnej menšiny na Slovensku vystupuje do popredia otázka výchovy a vzdelávania mladej generácie Rusínov v rusínskom materinskom jazyku. Priorita pre všetkých známa, mnohými organizáciami deklarovaná, no v kontexte vývoja našej spoločnosti najmenej zavedená do praxe.

Hlavným vydavateľom učebníc pre stredné a základné školy s vyučovacím, resp. vyučovaním rusínskeho jazyka je vydavateľstvo Rusín a Ľudové noviny so sídlom v Prešove, ktorého šéfredaktorom je Alexander Zozulák.

Prinášame základný rámec informácií o možnostiach objednávania si učebníc pre základné školy a stredné s vyučovacím jazykom rusínskym a s vyučovaním rusínskeho jazyka, ale aj škôl s vyučovacím jazykom slovenským, ktoré majú záujem o výučbu rusínskeho jazyka napr. ako nepovinného predmetu v rámci školského vzdelávacieho programu, alebo realizovať výučbu rusínskeho jazyka formou krúžku.

Objednávanie učebníc je štandardným procesom, ktorým sa objednávajú učebnice pre základné a stredné školy v Slovenskej republike. Uskutočňuje sa prostredníctvom edičného portálu Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR, ktorého webová adresa je www.edicny-portal.sk. Tento poskytuje informácie o učebnicovej politike školám, vydavateľom a širokej verejnosti. Vedenie základných škôl na čele s riaditeľmi tento proces dobre pozná, pričom rovnakým spôsobom ako slovenské učebnice pre všetky vyučované predmety, je možnosť objednať si aj učebnice pre vyučovanie rusínskeho jazyka a literatúry.

K prehľadu existujúcich učebníc pre vyučovanie rusínskeho jazyka a literatúry sa dostaneme prostredníctvom internetu, zadaním webovej adresy www.edicny-portal.sk.

tal.sk. Po zobrazení hlavnej stránky edičného portálu si na hornej lište klikneme na položku „Objednávanie učebníc“, po ktorom sa nám zobrazí podstránka portálu, kde je možné zvoliť výber pre niektorú z kategórií, v našom prípade „Základné školy“ a „Stredné školy“.

Položka „Základné školy“ nám ponúkne viaceré možnosti podľa druhu vyučovacieho jazyka. Po zvolení „Vyučovacie jazyk rusínsky“ sa zobrazí zoznam učebníc rusínskeho jazyka, ktoré sú zaradené v edičnom pláne ministerstva.

Položka „Stredné školy“ nám rovnako ponúkne viaceré možnosti podľa druhu vyučovacieho jazyka. Po zvolení „Vyučovacie jazyk rusínsky“ klikneme na odkaz „Všeobecno-vzdelávacie predmety“, po ktorom sa nám zobrazí zoznam učebníc rusínskeho jazyka, ktoré sú zaradené v edičnom pláne ministerstva školstva.

Pre správne objednávanie učebníc vydáva Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR dokument – *Metodika objednávania učebníc pre školy prostredníctvom Edičného portálu*. Po registrácii a prihlásení si školy môžu v stanovenom období objednať učebnice prostredníctvom elektronickej objednávky.

Podľa zverejnenej informácie objednávacie konanie pre nasledujúci školský rok 2013/2014 bude prebiehať výlučne elektronickou formou prostredníctvom edičného portálu. Predpokladaný termín spustenia elektronickej objednávacieho konania bude v termíne koniec novembra – začiatok decembra 2012.

Chceli by sme požiadať predstaviteľov jednotlivých rusínskych organizácií, vrátane jednotlivcov, aby túto informáciu sprostredkovali riaditeľom škôl, učiteľom a starostom obcí.

Mgr. Peter KRAJŇÁK, Úrad splnomocnenca pre národnostné menšiny ÚV SR v Bratislave

Выголошiня ОО Русиньской оброды у Свиднику

(Закінчiня з 1. стор.)

Русинів-Українців“, а тот свій договiр звiчили сполочнов фотографiв в перiодiку „Podduklianske noviny“. Пiд фотографiв было написано, же в роцi 2012 буде Свято культуры Русинів-Українців – такий був iх договiр. Тот skutок веджiня РОС мы поважуе за зраду русиньских iдей, наслiдком чого обидвоме функцiонарi РОС стратили нашу довиру i не желаме собi, жебы нас Русинiв i далe репрезентовали i заступали в Русиньской обродi.

4. Жадаме Союз Русинів-Українців Словенської республіки з центром у Пряшові, жебы змiнив свою назву на „Союз Українців Словачини“, т. е. такой народности, котра є узнана у нашiй республіцi. Бо ёго сучасна назва є тиж в роспорi з реалнов сiтуацiв – на Словенську ани нигде на свiтi нiт такой народности, але i з европским нормами сполуживаня народностных меншын i нарушує ся добре одношiня мiджi Русинами i Українцями.

5. Жадаме приматора Свидника i мiстське заступительство, абы не доволили у Свиднику органiзовати в роцi 2013 „Свято культуры Русинів-Українців“.

Даеме пропозицiю, жебы фестiвал у Свиднику органiзовало мiсто в сполупрацi з Окреснов органiзацiв Русиньской оброды у Свиднику. Жадаме мiсто Свидник, абы хранило iнтересы жителiв Русиньской народности подля европских норм о народностных меншынах.

6. Жадаме генералну дирекцiю Словенского народного музею (СНМ) в Братiславi, жебы у Свиднику був Музей украиньской культуры переименованный на Музей русиньской культуры, бо збiрковий фонд того музею, враховано сканзену, є культурнов дiдовизнов Русинiв Словенська, а не украиньского народа. Жебы не доходило к порушованю европских норм о народностных меншынах у резортi Министерства культуры СР тым, же культура єднои народности буде надале выголошована за культуру iншой народности.

7. Жадаме генералну дирекцiю СНМ в Братiславi, абы одкликала Мiрослава Сополiгу з функцiї директора МУК у Свиднику, бо своiм дiятельством дезiнформує нелем Русинiв, але главно незаiнтересованых людей iншых народностей, а то выголошiнями о Русинах, же суть частєв украиньского народа, што є з ёго боку неперестанным довгодобым порушованєм i негацiв прав Русинiв i нерешпектованєм европских норм о народностных меншынах.

8. Вiтаме i пiдтримуеме снажiня русиньских активiстiв о створiня Округлого стола, бо веджiня РОС репрезентує лем своiх членiв, але не заступать i не обгаює iнтересы вшытких Русинiв.

Русины потребують лiдра!

(Закінчiня з 3. стор.)

Также мы тоту хыбну полiтику штату к Русинам мусиме одгалити i направити ёй недостаткы, верейно в новинках ю характеризовати i жадати од штату трансформацiї. То є процес лiквiдацiї украиньской Русинiв, то є главне посланя русиньских народностных органiзацiй, i то буде главнов задачов новой Рады русиньской репрезентацiї Русинiв Словенська, котру тепер у Пряшовi формуе яе найвысшый репрезентачный i выконный орган Русинiв Словенська. А то є главный цiль i членiв Выбору про народностны меншыны Рады влады СР за Русинiв.

Треба ся нам конечно збавити украиньской Русинiв i неконечного перемываня наших мозгiв. Нашов повинностєв є загамовати антирусиньску пропаганду у Свиднику i на цiлiм Словенську.

Я М. Крайковiчови вiрив, же досправды є прорусиньской орьентацiї i посылав ём го наместо себе на засiданя ВВ РОС, кiдь ём мав мого iншых робочiх повинностей. А тепер баную, же ём му так мiцно вiрив. Одколи є Крайковiч на челi МО РОС у Свиднику, пришли сьме о:

1. цiлословенський конкурз в русиньской модернiй музицi, котрый за моёй еры мав за собов уж сiм рiчникiв;

2. можность створiня робочого мiсця про професiонального працювника у Свиднику про сферу русиньской модерной музыки i писемности, котре ём зачав рiшати на уровни Уряду Пряшiвского самосправного края;

3. цiлословенскы конференцiї о писаню русиньской iсторiї, а в одношiню до того пришли сьме i о iлузiї, же свидницький музей буде даколи русиньским.

Одколи є М. Крайковiч на челi РОС у Свиднику, Русинам ся ту дiють самы планоты, розброї i огваряння. Такий став пасує лем нашым нежычливцям, i так ся мi видить, же М. Крайковiч веце служить нашым нежычливцям-украиньзаторам, як нам Русинам у Свиднику i Русинам вообщє.

Ян КАЛИНЯК, член Выбору про народностны меншыны i етничны группы Рады влады СР за Русинiв Словенська

НАРОДНІ НОВИНКИ

Prešov, SR. Tel.: 0905 470 884. Регiстративне ч. EV 327/08, МIС 49 438. Предплатне на рiк є 8,50 €. Опублiкованы погляды дописователiв не мусять быти згодны з поглядами редакцiї.

Адреса новинок на iнтернетi: www.rusynacademy.sk, <http://narodny-novynky.presov.sk>, E-mail: rusyn@stonline.sk

Rusín a Ľudové noviny
Duchnovičovо nám. 1
081 48 Prešov 1
D+2
VsRP - 664/2003

Platené v hotovosti
080 02 PREŠOV 2